

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари. -2020. -№ 1(1).

ISSN: 2181-1342 (Online)

<https://scienceproblems.uz>

Тарих фанлари

**ЎЗБЕКИСТОН ВА АҚШ ЎРТАСИДА ФАН-ТАЪЛИМ СОҲАСИДА
ЎЗАРО МАНФААТЛИ АЛОҚАЛАРИ ТАРИХИ**

Рахматов Илғор Эркинович

Самарқанд давлат университети магистранти

**ИСТОРИЯ ВЗАИМОВЫГОДНЫЕ СОТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ
УЗБЕКИСТАНОМ И СОЕДИНЕННЫМИ ШТАТАМИ АМЕРИКИ В
СФЕРЕ НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ**

Рахматов Илғор Эркинович

Магистрант Самаркандского государственного университета

**HISTORY OF MUTUALLY BENEFICIAL COOPERATION BETWEEN
UZBEKISTAN AND THE UNITED STATES OF AMERICA IN SCIENCE
AND EDUCATION**

Rahmatov Ilgor Erkinovich

Master Student of Samarkand State University

Иқтибос келтириш учун / For citation / Для цитирования:

Рахматов И.Э. Ўзбекистон ва АҚШ ўртасида фан-таълим соҳасида ўзаро манфаатли алоқалари тарихи
// Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари. – 2020. – № 1(1). – Б. 24–32.
<https://doi.org/10.47390/A1342112020N3>

Аннотация: Мазкур мақолада мустақиллик йилларида Ўзбекистон ва АҚШ ўртасида фан ва таълим соҳасида амалга оширилган ишлар, уларнинг аҳамияти ҳақида маълумот берилади. Фан ва таълим соҳасида икки мамлакат ҳамкорлиги тарихий-хронологик жиҳатдан таҳлил қилинган, кўпгина лойиҳаларнинг натижалари ҳақида маълумотлар берилган.

Калит сўзлар: IREX, ACCELS, MUSKIE дастури, ABA/CEELI, ўзаро алмашув дастури, ваколатхона, Нью-Йорк фанлари академияси, CDRF фонди.

Аннотация: В данной статье представлена информация о работе, проделанной между Узбекистаном и США в области науки и образования за годы независимости, их важности. Сотрудничество между двумя странами в области науки и образования проанализировано исторически и хронологически, подведены итоги многих проектов.

Ключевые слова: IREX, ACCELS, программа MUSKIE, AVA / CEELI, программа обмена, представительство, Нью-Йоркская академия наук, Фонд CDRF.

Abstract: This article provides information about the work done between Uzbekistan and the United States in the field of science and education over the years of independence, their importance. Cooperation between the two countries in the field of science and education has been analyzed historically and chronologically, the results of many projects have been summed up.

Key words: IREX, ACCELS, MUSKIE Program, AVA / CEELI, Exchange Program, Representative Office, New York Academy of Sciences, CDRF Foundation.

DOI: 10.47390/A13421120203

Ўзбекистон ва АҚШ ўртасидаги муносабатларда фан-таълим ва гуманитар алоқаларнинг салмоғи катта ва икки давлатнинг ўзаро муносабатларининг илк кунларидан бошлаб маданият, таълим, соғлиқни сақлаш соҳасидаги алоқалари мустахкам йўлга қўйилди.

Мустақиллигимизнинг дастлабки йилларидан, аниқроғи 1992 йил 20 апрелдаёқ Тошкентда халқаро тадқиқотлар ва илмий алмашувлар бўйича Америка Кенгаши (IREX)нинг ваколатхонаси очилди. Мазкур халқаро нотижорат ташкилоти ўз фаолиятида инновацион дастурларни тараққий эттиришга, мазкур йўналишда тадқиқотчиларни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш билан шуғулланади. Мазкур санадан 5 кун ўтиб, яъни 25 апрелда Тошкентда Халқаро таълим бўйича Америка кенгаши (ACCELS)нинг офиси очилди. Айнан шу даврдан бошлаб икки давлатнинг фан таълим соҳасида ўзаро ҳамкорлиги қисқа муддатларда ривожланиб кетди[5].

1993 йил 28 августда АҚШ ва Ўзбекистон талабалари ўртасида алмашувлар амалиётига мувофиқ бир гуруҳ америкалик талабалар (32 нафар) Тошкентга келди. Талабалар республиканинг диққатга сазовор жойларига ташриф буюрди ва мамлакатимизнинг йирик шаҳарлари Самарқанд, Бухоро ва Фарғонадан ташқари Қашқадарё ва Сурхондарё, шунингдек Оролбўйи минтақасидаги бир қанча ҳудудларга бориб у ердаги вазият билан танишди. Мазкур алмашув дастури энг биринчи навбатда инглиз тилини ўрганиш, ўқитувчиларга амалий инглиз тилини ўқитиш методикаси бўйича билимларини оширишга ёрдам берди. Мазкур ўзаро алмашув дастури доирасида Ўзбекистон Халқ таълими вазирлигида мамлакатнинг барча вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасидан тўпланган 55 нафар юкри синф ўқувчилари АҚШга ўқишга йўл

олиши муносабати билан 1994 йил 27 сентябрда тантанали маросим бўлиб ўтди. Мазкур ўқишни ташкил этишни ACCELS Халқаро таълим бўйича Америка кенгаши ўз зиммасига олди[6].

Фан-таълим соҳасидаги ўзаро алоқалари ривожига 1994 йил 20 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги делегациясининг АҚШга ташрифини алоҳида айтиб ўтиш керак. Таълим бўйича Америка департаментининг таклифига биноан Ўзбекистон Халқ таълими вазири Ш.Йўлдошев бошчилигидаги делегация АҚШга ташриф буюрган эди ва мазкур ташрифдан кўзланган асосий мақсад таълим соҳасида узвий алоқалар ўрнатиш, АҚШдаги мавжуд таълим тизими билан танишиш ва икки томонлама қўшма дастурларни амалга оширишдан иборат бўлган. Айнан шу ташриф давомида ACCELS Халқаро таълим бўйича Америка кенгаши билан узоқ муддатли узвий алоқалар ўрнатилди.

Таълим соҳасида АҚШ билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги алоқалар фан соҳасида ҳам давом эттирилди. Хусусан 1995 йил 10 мартда бир гуруҳ ўзбек олимлари Нью-Йорк фанлари академиясининг аъзолигига сайланди. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиги, Беруний номидаги Давлат мукофоти совриндори, физика-математика фанлари доктори, профессор Раҳим Бекжонов Ўзбекистонликлардан биринчи бўлиб Нью-Йорк фанлари академиясининг аъзолигига сайланди. Нью-Йорк Фанлар Академияси мамлакатимиздаги бир гуруҳ олимларни ҳам олий даражадаги олимлар деб эътироф этди ва улар орасида тиббиёт фанлари доктори, профессор С.З.Костко, Тошкент Давлат Шарқшунослик институти ректори, академик Н.И.Иброхимов, тиббиёт фанлари доктори А.В.Вохидов, Зоология институти профессори И.И.Мирабдуллаев, Ўзбекистон геология давлат қўмитаси ўқув маркази директори, профессор Р.Юсупов ва бошқалар бор эди. Шунингдек Нью-Йорк Фанлари Академиясининг ҳақиқий аъзоси Наби Мажидовнинг номи “Дунёнинг етук инсонлари” Халқаро маълумотномасига киритилди. Ундан ташқари 1996 йил 10 декабрда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси биоорганик кимё институтининг икки пешқадам олими-фан докторлари Тоҳир Орипов ва Бахтиёр Иброҳимов АҚШда илмий сафарда бўлди. Мазкур сафар давомида улар Нью-Йоркнинг пешқадам кимё лабораториясига ташриф буюрди ва бу ерда уларга машҳур олим Шелдон Сегал рўхбарлик қилди. Мазкур лабораторияда госсипола-ғўзада ва чигитда бўладиган моддани ўрганиш ишлари олиб борилар эди. Мазкур ҳамкорлик натижасида Тошкентдаги биоорганик кимё институтига АҚШнинг Рокфеллер жамғармасидан 50 минг доллар маблағ ажратилди[12].

Фан соҳасидаги алмашув ва ўзаро ҳамкорлик алоқалари Тошкентдаги IREX офиси томонидан ҳам қўллаб-қувватланди. Хусусан 1992-96 йилларда

Ўзбекистондаги олий ўқув юртларини 50 га яқин ходимлари ва профессор-ўқитувчилари АҚШ илмий марказларида бўлдилар. IREX ваколатхонаси бир вақтнинг ўзида Америкалик олимларга ҳам ёрдам кўрсатар эди. Илмий қизиқишлари мамлакатимиз билан боғлиқ бўлган Марина Кемп (Чикаго университети), Дэвид Н.Тайсон (Индиана университети), Ричард Фрис (Гарвард университети), Рассел Занка (Висконсин-Мэдисон университети), Кили Ланж (Иллинойс университети), Грегори Глизон (Нью-Мексика университети), Дейлал Кадир (Оклахома университети), Туркер Оздоган (Жорж Вашингтон университети) ва бошқаларга IREX нинг Тошкентдаги ваколатхонаси амалий ёрдам кўрсатди[5].

Ўзбекистоннинг АҚШ билан илм-фан ва таълим соҳасидаги ҳамкорлигида нуфузли Америка олигоҳлари ҳам фаол иштирок этди. Бу борада илк учрашув Ўзбекистоннинг АҚШдаги элчихонаси Гарвард университети билан ҳамкорликда 1998 йил 29 мартда “Гарвард университетида Марказий Осиёни ўрганиш ва минтақани ривожлантириш” мавзусидаги анжумани ўтказилди. Мазкур анжуманда Ўзбекистоннинг АҚШдаги Фавкулотда ва Мухтор элчиси С.Сафоев нутқ сўзлаб, анжуман иштирокчиларига Ўзбекистон маданияти ва тарихи ҳақида батафсил маълумот берди. Мазкур учрашувлар ва ўзаро ҳамкорлик алоқалар ўз самарасини бера бошлади ва 1998 йил 25 декабрда Ўзбекистонлик таниқли олим, иқтисод фанлари доктори, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Иқтисод институти бўлими раҳбари Иброҳим Искандаров АҚШнинг 1998 йил кишиси деган фахрий унвонига сазовор бўлди. Мазкур унвон Америка библиография институти томонидан Бутун дунёда Ўзбекистон маънавий қобилятини ривожлантиришга қўшга ҳиссаси учун берилди [13; 120-б.].

Таълим соҳасидаги ҳамкорлик ҳам ривожланиб борди ва 2000 йилга келиб АҚШнинг ACCELS таълим дастури доирасида Ўзбекистоннинг барча вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасидан 50 нафар вакил бир йиллик ўқишга АҚШга жўнаб кетишди. 1992 йилдан 2000 йилгача мазкур дастур доирасида Ўзбекистонлик ўқувчилардан 400 нафари АҚШ мактабларида таълим олиб қайтишди[11].

ACCELS нинг Тошкентдаги офиси 2002 йил 25 апрелда Ўзбекистонда ўз фаолиятини 10 йиллигини нишонлади. Мазкур вақт оралиғида ACCELS ва Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги мутахассислар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни қўллаб-қувватлашга қаратилган бутун бир дастурни амалга оширди. “Таълимдаги шериклик” дастури алоҳида эга бўлиб у ўқитувчиларга америкалик ҳамкасблари билан бевосита алоқаларни йўлга қўйиш ва ривожлантиришга аниқ имконият тақдим этди. 2002-2003 ўқув

йилининг ўзида америкаликлар хомийлигида 10 та таълим дастури ишлаб чиқилган эди. 2003 йил сентябр ойидан бошлаб ACCELS ташкил этган таълим дастурига мувофиқ инглиз тилида эркин сўзлаша оладиган 9-10 синф ўқувчилари тест синовлари ва мини-интервьюлардан кейин АҚШ мактабларида 1 йил давомида ўз лингвистик билимларини такомиллаштириш имкониятига эга бўлди. Айнан шу йили 120 нафар ўзбек ўқувчиси АҚШга юборилди[8].

Олий таълимда тизимида ҳам Ўзбекистон-АҚШ ҳамкорлиги изчил ривожланиб борди. Хусусан 2003 йилдан бошлаб ACCELS кенгаши уч босқичли синовлар асосида MUSKIE дастурига талабаларни саралади ва мамлакатимиз ёшлари АҚШ олий ўқув юртларида таълим олиш имкониятига эга бўлишди. Мазкур дастур доирасида менежмент, юриспруденция, журналистика, лингвистика сингари 20 га яқин мутахассислик бўйича 100 нафар ўзбек талабаси АҚШ олийгоҳларида таълим олди. Айни вақтда мамлакатимиздаги тадқиқот институтларининг моддий базасини мустаҳкамлаш борасида ҳам АҚШнинг Фуқаролар тадқиқоти ва тараққиёти фонди мамлакатимиздаги етти академик институтларга 70 донга энг замонавий компьютерларни тақдим этди. Натижада Ядро физикаси, Астрономия, Электроника, Микробиология, Кибернетика, Геология ва Геофизика, шу билан бирга умумий ва ноорганик кимё институтларининг базасида ҳам замонавий компьютер марказлари ишга тушди[9].

Ўзбекистон ва АҚШнинг таълим соҳасидаги ҳамкорлиги юридик соҳада ҳам давом этди. Хусусан Тошкент Давлат университетининг инсон ҳуқуқлари бўйича юридик клиникаси қошида Америка ҳуқуқшуносларининг бирлашмасининг АВА/СЕЕЛI негизида Ўзбекистонда биринчи марта адвокатлар фирмаси очилди. Адвокатлар фирмасининг тантанали очилишида АҚШ Давлат департаментининг Европа ва Евросиё мамлакатларига ёрдам кўрсатишни мувофиқлаштирувчиси Карлос Паскуал бошчилигидаги америка делегацияси аъзолари иштирок этди.

2004 йилнинг сентябр ойидан бошлаб Ўзбекистон ва АҚШ “илмий дипломатия” доирасида янги лойиҳаларни бошлади. Беовсита АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси қўллаб-қувватлаши ва АҚШ Давлат департаменти Таълим ва маданият ишлари бўйича бюро ёрдамида, Халқаро таълим институти ҳамкорлигида дастур амалга оширилди ва бу дастур доирасида 25 сентябрдан 18 октябргача дунёга танилган археолог олим Эдвард Ртвеладзе илмий сафар билан АҚШ да бўлди. Мазкур ташрифдан асосий мақсад тарихий меросни асраш борасида АҚШнинг тегишли муассасаларида амалга оширилаётган ишлаб билан яқиндан танишиши эди. Мазкур ташрифдан бир оз вақт ўтгач, яъни 2005 йил 15 февралда АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси Эдвард Ртвеладзе кўп

йиллардан бери илмий изланиш олиб бораётган қадимги Кампиртепа қальасидаги қазилма ишларини ва уни музейлаштириш, маданий меросни асраш бўйича АҚШ элчиси Жамғармасидан грант ажратилди. Мазкур грант ёрдамида Кампиртепа қальасининг муҳофаа деворлари қисман қайта тикланди[10].

Фан ва таълим соҳасида Ўзбекистон ва АҚШ ҳамкорлигининг янги босқичи 2006 йил 15 ноябрда имзоланган Битим билан янада юқорироқ поғонага кўтарилди. Айни шу санада Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги Фан ва технологиялар тараққиётини мувофиқлаштириш қўмитаси ва Фуқаролик тадқиқотлари ва тараққиёти (CDRF) Америка фонди ўртасида ҳамкорлик тўғрисида битим имзоланди. Мазкур ҳужжат қўшма илмий лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишни, семинарлар ўтказиш ва мутахассислар алмашувини кўзда тутди. АҚШ Давлат департаменти ва Миллий Фонд таъсир этган CDRF нотижорат ташкилоти бўлиб, асосий ва амалий фан соҳасида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари билан илмий-техник дастурларни рўёбга чиқариш орқали ҳамкорлик қилишни қўллаб-қувватлайди[13; 158-б.].

Ўзбекистон ва Америка Қўшма Штатлари ўртасида фан ва таълим соҳасида ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқалари ривожига АҚШ халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) томонидан амалга оширилган дастурлар, лойиҳалар ва турли тадбирларни алоҳида қайд этиб ўтиш лозим. Чунки кейинги йилларда айнан USAID ташаббуси билан фан, таълим ва маданият соҳасида йирик лойиҳалар амалга оширилди.

АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) 1961 йил 3 ноябрда АҚШ Президенти Ж.Ф.Кеннеди ташаббуси билан ташкил этилган ва унинг асосий фаолият йўналишлари “инсоннинг асосий эҳтиёжлари” бўлган озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, соғлиқни сақлаш, таълим ва инсон ресурсларини ривожлантиришдан иборатдир. Мазкур ташкилот ўзининг 50 йиллик фаолияти давомида демократик анъаналарни қарор топтириш, соғлиқни сақлаш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга доир катта дастурларни амалга оширди ва ошириб келмоқда. АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID)нинг асосий мақсадларидан бири демократик қоидаларга асосланган иқтисод ва ижтимоий тизимни шакллантиришда амалий кўмак беришдан иборат. Агентлик Ўзбекистонда 1993 йилдан бошлаб иқтисодий ривожланишни яхшилаш, соғлиқни сақлаш, қишлоқ хўжалиги ва суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишга қаратилган дастурлари билан фаолият кўрсатиб келмоқда[1].

Ўтган йиллар давомида АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) томонидан қатор дастурлар амалга оширилди ва охирги икки йилда мазкур

ташкилотнинг фаолияти анча фаоллашди. Хусусан 2016 йил 15 сентябрда Ўзбекистонда мазкур ташкилотнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш, уларни қайта ишлаш тизимини яхшилашга қаратилган дастурига старт берилди. АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси ва Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID)нинг билдиришича Ўзбекистонда қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш ва қайта тайёрлаш тизимини такомиллаштиришга қаратилган мазкур дастур 5 йилга мўлжалланган бўлиб лойиҳанинг умумий қиймати 14 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Ушбу лойиҳадан кўзланган асосий мақсад Ўзбекистонда мева ва полиз экинлари етиштиришни яхшилаш, уларни сифатини ошириш, етиштирилган хосилни чуқур қайта ишлаш ва айни вақтда янги иш ўринлари яратиш, мазкур дастурда иштирок этаётган қишлоқ хўжалик субъектларининг даромадини оширишдан иборат. Мазкур дастур бошланишига бағишланган тантанали маросимда сўзга чиққан АҚШнинг Ўзбекистонда 2015-2018 йилларда фаолият кўрсатган собиқ элчиси Памелла Спартлен хоним мазкур лойиҳа доирасида яқиндан ҳамкорлик қилишга кўмаклашгани учун Ўзбекистон ҳукуматига ўз миннадорчилигини билдирди. Элчи хонимнинг сўзларига кўра USAID 2008 йилдан бошлаб мева-сабзавот соҳасида Ўзбекистон билан ҳамкорлик қилиб келмоқда[7].

Шу билан бирга АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни Сақлаш Вазирлиги билан ҳамкорликда сил касаллигига қарши курашиш бўйича ҳамкорлик дастурини амалга ошириб келмоқда. 2018 йил 12 апрелда Республика ихтисослаштирилган физиатрия ва пульмонология илмий-амалий тиббий марказида Дистанцион таълим ва мониторинг бўйича инновацион марказ ўз ишини бошлади. Мазкур марказ бевосита АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) кўмаги билан ташкил этилди ва масофадан ўқитиш бўйича замонавий техник воситалар билан таъминланди. Агентликнинг Ўзбекистондаги бўлими директори Гэрри Роббинснинг қайд этишича мазкур марказ сил касаллигини олдини олиш ва даволаш бўйича тиббиёт ходимларини ўқитиш ва касбий малакасини оширишда етакчи марказ ҳисобланади. Қайд этиш керакки Ўзбекистонда силга қарши курашишга қаратилган миллий дастурни қўллаб-қувватлаш бўйича USAID нинг беш йиллик дастури қабул қилинган бўлиб унинг умумий бюджети 7.6 миллион долларни ташкил этади[2].

АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) Ўзбекистонда суд тизимини ислоҳ қилиш ва судлар мустақиллигини таъминлаш борасида ҳам бир қатор дастурларни амалга ошириб келмоқда. 2018 йил 25 сентябрда Ўзбекистон Республикаси Олий суди USAID кўмагида ажралиш, алиментлар ва бизнесни юритиш бўйича юридик хизматлар учун универсал портал, яъни янги интерактив вебсайтни ишга туширди. Суд вебсайти E-SUD (электрон суд) ишларини

бошқариш ва E-XSUD хужжат алмашиш тизимлари билан боғланган бўлиб, бугунги кунда Ўзбекистон фуқароларига ҳуқуқий хужжатларни электрон шаклда тақдим этиш имкониятини беради. АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги ва БМТ Тараққиёт дастури орқали АҚШ қўллаб қувватлаган ушбу тизим суд тизимида ошқоралик ва мустақилликни ошириб, судга ташрифлар сонини камайтирди, суд ходимларининг вақтини тежади ва хужжатлар ҳажмини камайтирди. USAID Ўзбекистоннинг фуқаровий суд тизимидан жамоатчиликнинг фойдаланиш ҳуқуқи ва ишончини мустаҳкамлаш мақсадида 2014 йилдан бошлаб БМТнинг Тараққиёт дастури ва Ўзбекистон Республикаси Олий суди билан “Қонун устуворлиги” лойиҳаси орқали ҳамкорлик қилиб келмоқда[3].

2018 йил 17-18 октябр кунлари АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) томонидан Ўзбекистон Республикаси Ташқи савдо вазирлиги билан ҳамкорликда АҚШ халқаро миқёсда эътиборга сазовор бизнес тадбир – саккизинчи Марказий Осиё савдо форумини биринчи марта Ўзбекистонда ўтказди. Мазкур форум бизнес жамиятига истиқболда 70 миллиондан ошиқ миқдорида бўлган Марказий Осиёнинг ривожланаётган бозорларидаги янги имкониятлар билан танишиш имконини берди. Форумнинг ташкилотчиси USAIDнинг Марказий Осиёда рақобатбардошлик, савдо ва иш жойлари яратиш соҳаларидаги лойиҳаси бўлиб, у минтақанинг бешта мамлакатда мева-сабзавотчилик, туризм, транспорт ва логистика соҳаларида бандликни юксалтириш ва экспортни ривожлантиришга қаратилган. Минтақада корхоналар рақобатбардошлигини ошириш ва савдодаги тўсиқларни йўқотиш орқали USAID экспорт салоҳиятини юксалтириш учун хусусий секторга ҳам ёрдам беради[4].

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак ҳозирги кунда Ўзбекистон ва АҚШ муносабатлари ўзининг янги босқичига кўтарилди. Икки давлатнинг фан-таълим ва бошқа соҳаларда ҳамкорлик доирасида турли даражадаги дастурлар ҳаётга тадбиқ этилмоқда. Бу борада АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги (USAID) ўз дастурида илгари сурилган демократик анъаналарни қарор топтириш, таълимни ривожлантириш, соғлиқни сақлаш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш борасида йирик лойиҳаларни амалга ошираётганлигини ижобий баҳолаш мумкин. USAID агентлигининг Ўзбекистонда амалга оширган ва ошираётган дастурлари натижасида қишлоқ хўжалиги, соғлиқни сақлаш, суд-ҳуқуқ тизимида бир қатор ижобий натижаларга эришилди.

Адабиётлар рўйхати / Список литературы / References:

1. <http://www.usaid.gov/who-we-are/usaid-history>
2. <https://uz.usembassy.gov/uz/new>

3. <https://uz.usembassy.gov/uz/united-states-and-uzbekistan-held-international-roundtable-on-judicial-protection-of-business-entities-uz>
4. <https://uz.usembassy.gov/uz/united-states-hosts-the-eighth-annual-central-asia-trade-forum-in-tashkent-uzbekistan-uz/>
5. IREX 1992-1996 йиллар. AnnualReport// IREX papers/List of Uzbekistan IREX Alumni including current Participants. 1992-1996.
6. www.americancouncils.org
7. www.usaid.gov/uzbekistan
8. www.uzland.gov, 2002 йил 25 апрел
9. АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси матбуот маркази, 2003 йил 23 октябр.
10. АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси матбуот маркази, 2004 йил 15 феврал.
11. Тенгдошлар даврасида бир йил. “Халқ сўзи”, 2000 йил 6 июль.
12. Ўзбек кимёгарларининг ҳамкорлари-АҚШ олимлари, //УзТАГ. 1996 йил 30 декабр.
13. Шукурзода Мавлон. АҚШ-Ўзбекистон ҳамкорлиги факт ва рақамларда. 1992-2016. -Тошкент, 2016.